

Redakcja: Grzegorz Gil (dyrektor IEŚ), Anton Saifullayeu
(zastępca dyrektora IEŚ), Agnieszka Zajdel (sekretarz redakcji),
Spasimir Domaradzki, Bartłomiej Krzysztan, Damian Szacawa,
Agata Tatarenko

Nr 1712 (217/2026) | 02.10.2026

ISSN 2657-6996

© IEŚ

Łukasz Lewkowicz

Prezydent Pellegrini na forum ONZ: Ukraina, reformy i sztuczna inteligencja

Wystąpienie prezydenta Słowacji Petera Pellegriniego z 23 września 2026 r. podczas 81. sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ było okazją do przedstawienia najważniejszych elementów stanowiska Słowacji wobec współczesnych wyzwań międzynarodowych. Najwięcej uwagi prezydent poświęcił wojnie rosyjsko-ukraińskiej, łącząc postulat dyplomatycznego zakończenia konfliktu z obroną zasad prawa międzynarodowego i integralności terytorialnej Ukrainy. Ważnym tematem była także reforma ONZ i Rady Bezpieczeństwa, szczególnie w kontekście słowackiej kandydatury na niestałego członka tego organu w latach 2028-2029. Pellegrini odniósł się również do rosnącego znaczenia sztucznej inteligencji (SI) i jej wpływu na bezpieczeństwo międzynarodowe. Jego wystąpienie pokazuje, jak Słowacja próbuje łączyć politykę deeskalacji i negocjacyjnego rozwiązania wojny, akcentowaną przez rząd Roberta Ficy (Smer-SSD), z deklarowanym przywiązaniem do prawa międzynarodowego i „zakotwiczeniem” w UE oraz NATO.

Podejście do Ukrainy: „pokój poprzez negocjacje”. Istotne znaczenie podczas wystąpienia Petera Pellegriniego miała kwestia Ukrainy i wojny rosyjsko-ukraińskiej. Jego zdaniem, konflikt na Ukrainie nie może zostać rozwiązany w sposób militarny. Prezydent opowiedział się za dyplomacją oraz negocjacjami pomiędzy Kijowem i Moskwą. Zadeklarował poparcie Słowacji dla mediacji prowadzonych przez administrację Donalda Trumpa i zachęcał państwa europejskie do ich wspierania.

Jednocześnie jednoznacznie potępił rosyjskie ataki na Ukrainę, m.in. na cywilów, budynki mieszkalne i infrastrukturę energetyczną. Użył bardzo mocnego sformułowania, wskazując, że „zima i zimno stają się bronią”, za pomocą której Rosja chce doprowadzić Ukrainę do skrajnego wyczerpania. Podkreślił, że zbliżająca się zima może szczególnie mocno uderzyć w ludność cywilną, ponieważ rosyjskie ataki na energetykę powodują przerwy w dostawach energii.

Pellegrini podkreślił, że Słowacja respektuje podstawowe zasady prawa międzynarodowego: suwerenność państw, zakaz zmiany granic przy użyciu siły oraz równość państw wobec prawa. Tego samego dnia na spotkaniu Platformy Krymskiej powiedział wprost, że Słowacja nigdy nie uzna rosyjskiej aneksji Krymu i że integralność terytorialna Ukrainy w jej międzynarodowo uznanych granicach musi być respektowana. Prezydent odniósł tę zasadę także do organizowanych przez Rosję „wyborów” na okupowanych ukraińskich terytoriach. Słowacja będzie przeciwna uznaniu ich rezultatów, ponieważ – w jego ocenie – nie mogą one zmienić statusu prawnego Krymu ani innych części Ukrainy.

Prezydent Słowacji opowiedział się za przynajmniej częściowym zawieszeniem broni na Ukrainie, które mogłoby następnie prowadzić do szerszego porozumienia pokojowego. Jeżeli nie byłoby możliwe osiągnięcie pełnego zawieszenia broni, Słowacja powinna wspierać przynajmniej porozumienie ograniczające ataki na określone obiekty, przede wszystkim infrastrukturę cywilną i energetyczną. Pellegrini wskazał, że nawet częściowe zawieszenie broni mogłoby być testem rzeczywistej gotowości stron do zakończenia przemocy.

Reforma ONZ: „ewolucja, a nie rewolucja”. Drugim tematem podjętym przez Pellegriniego była reforma ONZ i Rady Bezpieczeństwa. Prezydent wyraźnie zaznaczył, że ONZ jest niedoskonała, powolna i nie zawsze odpowiada wystarczająco szybko na kryzysy. Jednak jego zdaniem, nie oznacza to, że należy podważać cały system multilateralny.

W swoim wystąpieniu zaznaczył, że Słowacja opowiada się za „ewolucją, a nie rewolucją” w reformowaniu ONZ. Jak argumentował, świat się zmienił, więc ONZ również musi się zmienić, ale rozwiązaniem nie jest niszczenie istniejącego systemu, tylko uczynienie go bardziej efektywnym. To stanowisko Pellegrini dodatkowo rozwinął, mówiąc, że nie można używać postulatu reformy ONZ jako usprawiedliwienia dla działań państw, które same nie przestrzegają Karty Narodów Zjednoczonych. Innymi słowy, problemem nie są wyłącznie niedoskonałości instytucji, ale również zachowanie państw członkowskich.

Najbardziej konkretny postulat zmian dotyczył Rady Bezpieczeństwa ONZ. Pellegrini stwierdził, że organ ten powinien lepiej odzwierciedlać współczesny układ międzynarodowy, zapewniać silniejszy głos państwom i regionom obecnie niedostatecznie reprezentowanym oraz zwiększyć możliwość udziału państw regionalnych w rozwiązywaniu kryzysów dotyczących ich bezpośredniego otoczenia. Szczególnie interesująca była jego argumentacja dotycząca reprezentacji regionalnej. Pellegrini wskazał, że państwa danego regionu często najlepiej rozumieją kryzys występujący w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Większy udział takich państw w pracach Rady Bezpieczeństwa mógłby więc – w jego ocenie – umożliwić wcześniejsze reagowanie na kryzysy i ograniczanie ich eskalacji.

Prezydent Pellegrini połączył swój postulat reformy ONZ z kandydaturą Słowacji na niestalego członka Rady Bezpieczeństwa na lata 2028-2029. Pozwala to odczytać jego wystąpienie również jako element kampanii dyplomatycznej Słowacji przed wyborami do Rady Bezpieczeństwa. Pellegrini wskazał cztery obszary, które miałyby być priorytetami Słowacji, gdyby została wybrana: prawo międzynarodowe i Karta Narodów Zjednoczonych; odpowiedzialne instytucje bezpieczeństwa; ochrona zasobów strategicznych i infrastruktury krytycznej; wyzwania związane z cyfryzacją i sztuczną inteligencją.

Sztuczna inteligencja jako nowe wyzwanie dla bezpieczeństwa międzynarodowego. Prezydent Słowacji odniósł się także do problemu sztucznej inteligencji we współczesnym świecie. Zwrócił uwagę na rozwój autonomicznych systemów uzbrojenia. Jego najważniejszy postulat był jednoznaczny: „Nigdy nie powinniśmy dać maszynom możliwości samodzielnego decydowania o życiu i śmierci”. Chodziło więc o zachowanie ludzkiej kontroli nad użyciem śmiertelnej broni. Pellegrini wskazywał, że problem nie jest już czysto futurystyczny, ponieważ SI jest powszechnie wykorzystywana w konfliktach zbrojnych.

Prezydent Słowacji stwierdził, że skoro społeczność międzynarodowa stworzyła zasady dotyczące broni jądrowej, chemicznej i biologicznej, potrzebne są również silne międzynarodowe ramy regulujące nowe technologie, takie jak SI. Według niego ONZ powinna odgrywać wiodącą rolę w tym procesie. Wskazał również na nierówny dostęp do sztucznej inteligencji jako jeden z problemów, które powinny być przedmiotem międzynarodowej dyskusji. Zwrócił uwagę na negatywny wpływ SI na społeczeństwo, szczególnie w obszarze edukacji. Powiązał rozwój SI z obserwowanym – jak stwierdził – spadkiem wyników testów w zdecydowanej większości państw i wskazał, że wpływ technologii na młode pokolenie powinien stać się przedmiotem otwartej i poważnej dyskusji na forum międzynarodowym.

Peter Pellegrini nie przedstawił sztucznej inteligencji wyłącznie jako zagrożenia. Przeciwnie, podkreślił, że odpowiedzialnie wykorzystywana SI może być narzędziem dyplomacji, mediacji i zapobiegania konfliktom. Wskazał, że SI może pomagać w analizowaniu dużych ilości informacji, identyfikowaniu potencjalnych zagrożeń, przełamywaniu barier językowych w czasie rzeczywistym, podejmowaniu lepszych decyzji, szybszym reagowaniu na kryzysy oraz zapobieganiu konfliktom.

Wnioski

- Stanowisko Petera Pellegriniego wobec wojny na Ukrainie zasadniczo wpisuje się w linię polityczną rządu Roberta Ficy, zwłaszcza w kwestii sprzeciwu wobec dalszej eskalacji oraz nacisku na negocjacyjne zakończenie konfliktu. Jednocześnie prezydent mocniej zaakcentował konieczność respektowania prawa międzynarodowego, integralności terytorialnej Ukrainy oraz nieuznawania rosyjskich aneksji. Wskazuje to, że polityka Słowacji wobec Ukrainy powinna być analizowana jako połączenie dwóch elementów:

dążenia do deeskalacji oraz formalnego podtrzymywania podstawowych zasad prawa międzynarodowego.

- Wystąpienie stanowi próbę budowania przez Bratysławę wizerunku państwa promującego dyplomację i rozwiązania negocjacyjne. Pellegrini poparł mediacje prowadzone przez administrację Donalda Trumpa i postulował przynajmniej częściowe zawieszenie broni jako pierwszy krok do szerszego porozumienia. Należy jednak obserwować, czy stanowisko przedstawione na forum ONZ będzie się przekładało na konkretne działania słowackiej dyplomacji, zwłaszcza podczas trwających obecnie prezydentury w Grupie Wyszehradzkiej i Inicjatywie Trójmorza oraz w kontaktach z partnerami z UE i NATO.
- Reforma ONZ oraz kandydatura Słowacji do Rady Bezpieczeństwa ONZ stanowią ważny element szerszej strategii dyplomatycznej Bratysławy. Prezydent Pellegrini próbuje przedstawić Słowację jako państwo zaangażowane w obronę multilateralizmu i prawa międzynarodowego oraz opowiadające się za większą reprezentacją regionów. Niezbędne wydaje się śledzenie, w jaki sposób Bratysława będzie wykorzystywać kampanię do RB ONZ do wzmacniania swojej pozycji międzynarodowej oraz czy deklarowane priorytety znajdą odzwierciedlenie w praktyce jej polityki zagranicznej.
- Sztuczna inteligencja została przez prezydenta Pellegriniego włączona do szerszej agendy bezpieczeństwa międzynarodowego. Szczególnie istotny jest postulat zachowania ludzkiej kontroli nad autonomicznymi systemami uzbrojenia oraz stworzenia międzynarodowych regulacji dotyczących SI. Warto obserwować, czy Słowacja będzie rozwijać ten temat również na forum UE, NATO i ONZ, ponieważ może się on stać jednym z elementów budowania przez Bratysławę własnego stanowiska w kwestii bezpieczeństwa.